

**ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΦΑΚΕΛΟ
ΥΛΙΚΟΥ ΑΡΧΑΙΩΝ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΣΕΙΡΑ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (αρ. σειράς 77)

Τίτλος: Κριτήρια Αξιολόγησης στο φάκελου υλικού Αρχαίων Γ'
Λυκείου Συγγραφέας: Δημήτρης Νάτσης

Τόπος και Χρονολογία πρώτης έκδοσης: Αθήνα, Αύγουστος 2020

Σελίδες: 194

Διάσταση   σελίδας:
17x24cm Γραμματοσειρά:
Minion Pro   Χαρτί:
Chamois 120gr

ISBN: xxx

Εκδόσεις: 24γράμματα / Γιώργος Δαμιανός
Διεύθυνση / Κεντρική Διάθεση:

Λεωφόρος Πεντέλης 77, Χαλάνδρι 152 34

Τηλ.: +30 210 612 70 74

Email: info@24grammata.com

Web site / e-shop: www.24grammata.com

24grammata.com Copyright © 2020

24γράμματα

Η γραφιστική επεξεργασία
έγινε στο ατελιέ γραφικών τεχνών

των εκδόσεων 24γράμματα

(Λεωφ. Πεντέλης 77, Χαλάνδρι, τηλ. 210.612.70.74)

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμία διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτηρας απαγορευτικής των προσβολών της. Επισημαίνεται πάντως ότι κατά το Ν.2387/20 (όπως έχει τροποποιηθεί με το Ν. 2121/93 και ισχύει σήμερα) και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει Κυρωθεί με το Ν.100/1975) απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αποθήκευση σε κάποιο σύστημα διάσωσης και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΝΑΤΣΗΣ

**ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΟΝ
ΦΑΚΕΛΟ ΥΛΙΚΟΥ ΑΡΧΑΙΩΝ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος.....	9
1η Θεματική ενότητα	
Κριτήριο αξιολόγησης 1η διδακτική ενότητα	13
Κριτήριο αξιολόγησης 2η διδακτική ενότητα	16
Κριτήριο αξιολόγησης 3η διδακτική ενότητα	19
2η Θεματική ενότητα	
Κριτήριο αξιολόγησης 4η-5η-6η διδακτική ενότητα.....	23
Κριτήριο αξιολόγησης 6η διδακτική ενότητα (Α΄).....	26
Κριτήριο αξιολόγησης 6η διδακτική ενότητα (Β΄).....	30
Κριτήριο αξιολόγησης 7η διδακτική ενότητα	33
3η Θεματική ενότητα	
Κριτήριο αξιολόγησης 8η διδακτική ενότητα	39
Κριτήριο αξιολόγησης 9η διδακτική ενότητα	43
Κριτήριο αξιολόγησης 10η διδακτική ενότητα	43
Κριτήριο αξιολόγησης 11η διδακτική ενότητα (Α΄).....	49
Κριτήριο αξιολόγησης 11η διδακτική ενότητα (Β΄).....	52
4η Θεματική ενότητα	
Κριτήριο αξιολόγησης 12η διδακτική ενότητα	57
Κριτήριο αξιολόγησης 12η-13η διδακτική ενότητα	60
Κριτήριο αξιολόγησης 13η διδακτική ενότητα	63
Κριτήριο αξιολόγησης 15η διδακτική ενότητα	66
5η Θεματική ενότητα	
Κριτήριο αξιολόγησης 16η διδακτική ενότητα	71
Κριτήριο αξιολόγησης 18η-19η διδακτική ενότητα (Α΄)	73
Κριτήριο αξιολόγησης 18η-19η διδακτική ενότητα (Β΄).....	76
6η Θεματική ενότητα	
Κριτήριο αξιολόγησης 20η διδακτική ενότητα	83
Κριτήριο αξιολόγησης 21η διδακτική ενότητα	86
Κριτήριο αξιολόγησης 22η διδακτική ενότητα	90

Απαντήσεις 1ης Θεματική ενότητας	95
2ης Θεματική ενότητας	105
3ης Θεματική ενότητας	124
4ης Θεματική ενότητας	147
5ης Θεματική ενότητας	164
6ης Θεματική ενότητας	178
Βιβλιογραφία	189

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το βιβλίο αυτό έρχεται να συμπληρώσει το δίτομο έργο μου στον Φάκελο Υλικού των αρχαίων Γ' Λυκείου, που εκδόθηκε τον Ιανουάριο του 2020 από τις εκδόσεις “Γρηγόρη” και περιέχει όλα τα κείμενα αναφοράς, εκτενείς αναλύσεις, απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού, τα παράλληλα κείμενα και τα κείμενα αυτενέργειας αναλυμένα.

Το παρόν βιβλίο περιέχει κριτήρια αξιολόγησης σε κάθε διδακτική ενότητα, ώστε να βοηθήσει τους καθηγητές και τους μαθητές να εμπεδώσουν την διδακτέα κάθε φορά ενότητα, αλλά και να εγκλιματιστούν στον νέο τρόπο εξέτασης.

Οι παρατηρήσεις μου για το παρόν πόνημα και για ορθή καθοδήγηση είναι οι εξής ως προς κάθε ζητούμενο που απαιτείται :

1. Μετάφραση πρέπει να ζητείται και να είναι γνωστή επαρκώς, ώστε ο μαθητής να μπορεί να απαντήσει στο ζητούμενο των ερωτήσεων ανοικτού τύπου που αφορά στην απόδοση του αρχαίου κειμένου.
2. Πρέπει να είναι γνωστό επαρκώς το λεξιλόγιο του κάθε κειμένου, διότι αυτό θα χρησιμεύσει και στο ζητούμενο των ερωτήσεων ανοικτού τύπου που αφορά στην απόδοση του αρχαίου κειμένου, αλλά και στο τελευταίο που αφορά στις λεξιλογικές.
3. Πρέπει να γίνεται εύληπτο το νοηματικό κέντρο κάθε διδακτικής, η προέκταση και ο στόχος του κάθε συγγραφέα για το παρόν κείμενο. Αυτό είναι απαραίτητο, ώστε να απαντώνται εύστοχα οι ερμηνευτικές ερωτήσεις.
4. Πρέπει να επεξηγείται ο στόχος του συγγραφέα, το φιλοσοφικό του υπόβαθρο και οι διαφορές ή ομοιότητες που είχε με την περιρρέουσα ατμόσφαιρα της εποχής του. Αυτή η γνώση θα αξιοποιηθεί για την ερώτηση με το παράλληλο κείμενο, είτε αυτό αφορά κείμενο αρχαίου είτε νέου συγγραφέα.
5. Πρέπει να μελετάται λεπτομερώς η εισαγωγή, ώστε να απαντάται εύστοχα η ερώτηση εισαγωγής κλειστού τύπου.

Να ευχαριστήσω θερμά στην παρούσα εισαγωγή την συνάδελφο **Ειρήνη Απέργη** για την ποιοτική διόρθωση που έκανε και με βοηθά κάθε φορά τα μέγιστα για τις εκδόσεις των βιβλίων μου.

Εύχομαι το παρόν πόνημα να βοηθήσει καθηγητές και μαθητές.

Χολαργός 11/7/2020

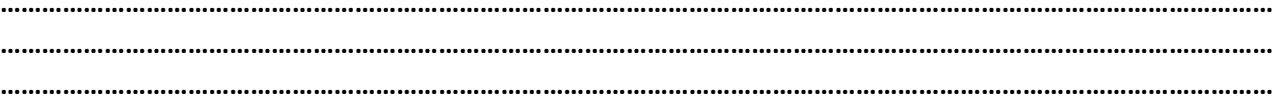
Δημήτρης Νάτσης

1^η

ΓΕΜΑΤΙΚΗ
ΕΝΟΤΗΤΑ

3η

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Επικούρου, Έπιστολή προς Μενουκία 122

Μήτε νέος τις ὦν μελλέτω φιλοσοφεῖν, μήτε γέρον ὑπάρχων κοπιάτω φιλοσοφῶν· οὔτε γὰρ ἄωρος οὐδεὶς ἐστὶν οὔτε πάρωρος πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαῖνον. Ὁ δὲ λέγων ἢ μήπω τοῦ φιλοσοφεῖν ὑπάρχειν ὥραν ἢ παρεληλυθέναι τὴν ὥραν, ὁμοίος ἐστὶν τῷ λέγοντι πρὸς εὐδαιμονίαν ἢ μήπω παρεῖναι τὴν ὥραν ἢ μηκέτι εἶναι. Ὡστε φιλοσοφητέον καὶ νέῳ καὶ γέροντι, τῷ μὲν ὅπως γηράσκων νεάζῃ τοῖς ἀγαθοῖς διὰ τὴν χάριν τῶν γεγονότων, τῷ δὲ ὅπως νέος ἅμα καὶ παλαιὸς ἦ διὰ τὴν ἀφοβίαν τῶν μελλόντων. Μελετᾶν οὖν χρὴ τὰ ποιῶντα τὴν εὐδαιμονίαν, εἴπερ παρουσίας μὲν αὐτῆς πάντα ἔχομεν, ἀπούσης δὲ πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να δηλώσετε την ορθότητα ή όχι των παρακάτω προτάσεων και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με αναφορές από το κείμενο :

- Ο νέος ή ο γέρος δεν πρέπει να ασχολούνται με την φιλοσοφία. Σ / Λ
- Δεν υπάρχει κατάλληλη στιγμή για την φροντίδα της ψυχής. Σ / Λ
- Για την επιδίωξη της ευτυχίας δεν είναι όλες οι στιγμές πρόσφορες. Σ / Λ
- Η φιλοσοφία μπορεί να βοηθήσει έναν νέο να μη φοβάται το μέλλον. Σ / Λ
- Η ευτυχία είναι η προϋπόθεση για να έχουμε τα πάντα. Σ / Λ

(Μονάδες 10)

B1. Με ποιόν τρόπο η φιλοσοφία μπορεί να οδηγήσει στην ευτυχία κατά τον Επίκουρο βάσει του κειμένου και των γνώσεών σας για τον Επίκουρο;

(Μονάδες 15)

B2. Ποια είναι η κατάλληλη ηλικία για έναν άνθρωπο ώστε να φιλοσοφήσει βάσει του αρχαίου κειμένου; Να συγκρίνετε την πεποίθηση του Επικούρου με αυτήν του Πλάτωνα, όπως παρουσιάζεται στο παράλληλο κείμενο.

Σωκράτης : «Όλες, λοιπόν, οι απαιτήσεις, όσες είχαμε πει προηγουμένως, δεν είχαν ως τελικό σκοπό τους αυτήν την προφύλαξη, δηλαδή το να είναι κόσμιοι και ισορροπημένοι αυτοί που θα δεχτούν την διαλεκτική (φιλοσοφία) και να μη φτάνει στην σπουδή τους ο πρώτος τυχών χωρίς να έχει καμία καταλληλότητα για αυτήν, πράγμα που γίνεται σήμερα;

Γλαύκων : Βεβαιότατα, είπε.».

.....

Σωκράτης : «Και πρέπει ακόμη να δοκιμαστούν και μέσα στις υπηρεσίες αυτές, αν θα μείνουν δηλαδή ακλόνητοι αντιμετωπίζοντας τους πειρασμούς που θα τους σπρώχνουν σε όλες τις παρεκκλίσεις ή θα υποστούν κάποιον κλονισμό.... Όταν γίνουν πια πενήντα χρονών, όσοι επιζήσουν και αριστεύσουν και στα έργα και στις επιστήμες, αυτούς πρέπει τότε πια να τους οδηγήσουμε στην τελευταία βαθμίδα και να τους αναγκάσουμε να στρέψουν τα μάτια τους σ' αυτό που χαρίζει το φως (Αγαθόν)....».

Πλάτωνος, Πολιτεία 539d-540a.

(Μονάδες 15)

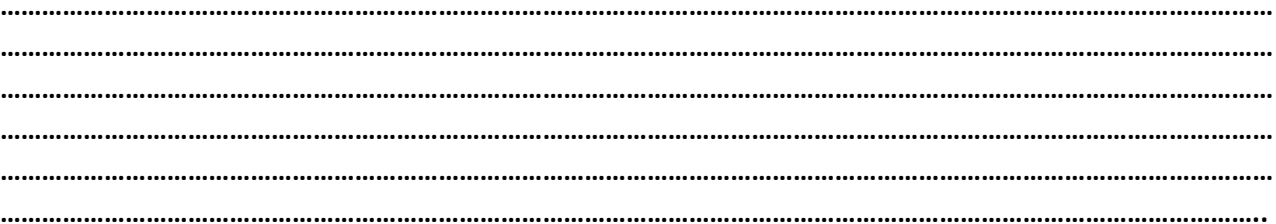
B3. Να δηλωθεί η ορθότητα ή όχι των παρακάτω προτάσεων :

- **Η φιλοσοφία σε ωθεί να έχεις στοχαστική σκέψη μέσα στον κόσμο.** Σ / Λ
- **Η φιλοσοφία γεννήθηκε στην Βαβυλώνα, αλλά αναπτύχθηκε στην Ελλάδα.** Σ / Λ
- **Κατά τον Επίκουρο δεν είναι όλες οι ηλικίες κατάλληλες για έναν άνθρωπο να φιλοσοφήσει.** Σ / Λ
- **Η φιλοσοφία αποκτά αυτονομία και ορίζεται σημασιολογικά με τον Πλάτωνα.** Σ / Λ
- **Ο Πλάτωνας έλαβε την παιδεία που ταίριαζε σε μία λαϊκή οικογένεια της εποχής.** Σ / Λ

(Μονάδες 10)

B4. Να βρείτε στο αρχαίο κείμενο τις ετυμολογικά συγγενείς λέξεις των παρακάτω λημμάτων (2 λέξεις περισσεύουν) : **μελλοθάνατος (το 1^ο συνθετικό), επαρχιώτης, ωραίος, μαζί, συγχαρητήρια, θυρωρός, ανανέωση, αμελής, συσχετισμός, ατημέλητος.**

(Μονάδες 10)

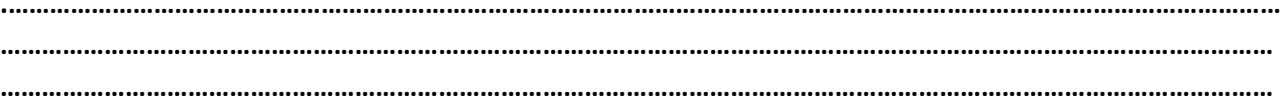

5^η
ΓΕΩΜΑΤΙΚΗ
ΕΝΟΤΗΤΑ

Αριστοτέλους, Πολιτικά, Γ 6,3-4 + Δ 4, 2-3

Περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἔστω τις ἕτερος λόγος· ὅτι δὲ δεῖ κύριον εἶναι μᾶλλον τὸ πλῆθος ἢ τοὺς ἀρίστους μὲν ὀλίγους δέ, δόξειεν ἂν λέγεσθαι καὶ τιν' ἔχειν ἀπορίαν τάχα δὲ κἂν ἀλήθειαν. Τοὺς γὰρ πολλοὺς, ὧν ἕκαστός ἐστιν οὐ σπουδαῖος ἀνὴρ, ὅμως ἐνδέχεται συνελθόντας εἶναι βελτίους ἐκείνων, οὐχ ὡς ἕκαστον ἀλλ' ὡς σύμπαντας, οἷον τὰ συμφορητὰ δεῖπνα τῶν ἐκ μιᾶς δαπάνης χορηγηθέντων· πολλῶν γὰρ ὄντων ἕκαστον μόνιον ἔχειν ἀρετῆς καὶ φρονήσεως, καὶ γίνεσθαι συνελθόντων, ὥσπερ ἓνα ἄνθρωπον τὸ πλῆθος, πολὺποδα καὶ πολὺχειρα καὶ πολλὰς ἔχοντ' αἰσθήσεις, οὕτω καὶ περὶ τὰ ἦθη καὶ τὴν διάνοιαν. Διὸ καὶ κρίνουσιν ἄμεινον οἱ πολλοὶ καὶ τὰ τῆς μουσικῆς ἔργα καὶ τὰ τῶν ποιητῶν· ἄλλοι γὰρ ἄλλο τι μόνιον, πάντα δὲ πάντες.

[.....]

Δημοκρατία μὲν οὖν ἐστὶ πρώτη μὲν ἢ λεγομένη μάλιστα κατὰ τὸ ἴσον. Ἴσον γὰρ φησὶν ὁ νόμος ὁ τῆς τοιαύτης δημοκρατίας τὸ μηδὲν μᾶλλον ὑπερέχειν τοὺς ἀπόρους ἢ τοὺς εὐπόρους, μηδὲ κυρίου εἶναι ὅποτερουσούν, ἀλλ' ὁμοίους ἀμφοτέρους. Εἴπερ γὰρ ἐλευθερία μάλιστ' ἐστὶν ἐν δημοκρατία, καθάπερ ὑπολαμβάνουσί τινες, καὶ ἰσότης, οὕτως ἂν εἴη μάλιστα, κοινωνούντων ἀπάντων μάλιστα τῆς πολιτείας ὁμοίως. Ἐπεὶ δὲ πλείων ὁ δῆμος, κύριον δὲ τὸ δόξαν τοῖς πλείοσιν, ἀνάγκη δημοκρατίαν εἶναι ταύτην. Ἐν μὲν οὖν εἶδος δημοκρατίας τοῦτο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Α. Να δηλωθεῖ ἡ ορθότητα ἢ ὄχι τῶν παρακάτω προτάσεων καὶ να γίνου ἀναφορὴ ἀπὸ το κείμενο :

- **Ο κάθε πολίτης ατομικά είναι κάτι το αξιόλογο.** Σ / Λ
- **Η κριτική στην τέχνη θέλει κατάρτιση.** Σ / Λ
- **Το πλῆθος μπορεί να ασκήσει την εξουσία καλύτερα ἀπὸ τοὺς ἀρίστους.** Σ / Λ
- **Η δημοκρατία εὐνοεῖ τοὺς ἀδυνάτους οικονομικά.** Σ / Λ
- **Η δημοκρατία ἔχει θεμέλιο τὴν ἰσότητα καὶ ἐλευθερία.** Σ / Λ

(Μονάδες 10)

B1. «Περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων .....πάντα δὲ πάντες.» : Να εξηγήσετε ἀπὸ πού ἀπορρέουν τὰ πλεονεκτήματα τῆς συλλογικῆς ἐξουσίας, ἔτσι ὅπως τὰ στοιχειοθετεῖ ὁ Ἀριστοτέλης στὸ συγκεκριμένο ἀπόσπασμα.

(Μονάδες 15)

B2. «Δημοκρατία μὲν οὖν ἐστὶ πρώτη .....Ἐν μὲν οὖν εἶδος δημοκρατίας τοῦτο.» . Να ἀναλύσετε τὰ θετικά που ἐντοπίζει ὁ Ἀριστοτέλης στὴν δημοκρατία βάσει τοῦ συγκεκριμένου ἀποσπάσματος ἀπὸ τὸ κείμενο. Να συγκρίνετε τὴν ἀπόψη τοῦ Ἀριστοτέλη με τὸ παρακάτω ἀπόσπασμα :

«Ἡ δημοκρατία χρειάζεται καὶ μεταχειρίζεται ὡς ἐνεργὰ μέλη τῆς ὄλους τοὺς πολῖτες τῆς. Ἐτσι τὸ ἄτομο μπορεῖ νὰ υἱοθετεῖ μιὰ σειρά στάσεων καὶ ἀποφάσεων, μὲ τίς ὁποῖες ἐπηρεάζει θετικά ἢ ἀρνητικά τὴν πορεία τοῦ κοινωνικοῦ καὶ ἱστορικοῦ γίνεσθαι. Ἀπὸ ἐδῶ ἐκπηγάζει ἓνα μεγάλο χρέος τοῦ ἐλεύθερου ἀτόμου : Νὰ μὴ δέχεται ἄκριτα καὶ ἀνεξέταστα τὸ δεδομένο πλαίσιο ζωῆς του. Καὶ ἂν ἀκόμη συμφωνεῖ μὲ αὐτὸ τὸ πλαίσιο, διακρίνει ὡστόσο περιθώρια βελτιώσεώς του. Ἄν, ἀντιθέτως, διαφωνεῖ, ὀφείλει νὰ ἀγωνισθεῖ γιὰ τὴν μερικὴ ἢ ὀλικὴ ἀλλαγὴ του. Ἐτσι ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου ὡς πολίτη τοῦ ἐπιτρέπει νὰ γίνῃ μοχλὸς στὴν ἐξελικτικὴ διεργασία τῆς κοινωνίας. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι εἰσέρχεται στὴν σκηνὴ τῆς ἱστορίας ὡς ἓνας ἀπὸ τοὺς σπουδαίους παῖκτες...».

Γρηγ. Φιλ. Κωσταρᾶ, δρόμοι πολιτικῆς παιδείας, δοκίμιο, Ἀθήνα 1997 : Ἡ πρόδος ἔργο ἐλευθερίας καὶ ὄχι ἀνάγκης.

(Μονάδες 15)

B3. Να δηλώσετε τὴν ὀρθότητα ἢ ὄχι τῶν παρακάτω προτάσεων :

- Ὁ Ἀριστοτέλης ἦταν Ἀθηναῖος. Σ / Λ
- Ὁ Ἀριστοτέλης φοίτησε στὴν Ἀκαδημία τοῦ Πλάτωνος. Σ / Λ
- Ἡ ἰδιοσυγκρασία τοῦ Ἀριστοτέλη ἦταν κατὰ βάση ποιητικὴ. Σ / Λ

- Ο Αριστοτέλης ήταν ο δάσκαλος του Φιλίππου. Σ / Λ
- Ο Αριστοτέλης απεβίωσε στην Χαλκίδα. Σ / Λ

(Μονάδες 10)

B4α. Να γράψετε μία ομόρριζη λέξη της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλή ή σύνθετη, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: δόξειεν, ἀλήθειαν, κρίνουσιν, ὑπερέχειν, ὑπολαμβάνουσί.

(Μονάδες 5)

B4β. Να δώσετε την σημασία των παρακάτω λέξεων του κειμένου και ύστερα να τις χρησιμοποιήσετε με διάφορη σημασία στα νέα ελληνικά (σε όποιο γένος, αριθμό, πτώση, φωνή, πρόσωπο ή έγκλιση θέλετε) : **αἰσθήσεις, ἔργα, νόμος, κοινωνούντων.**

(Μονάδες 5)

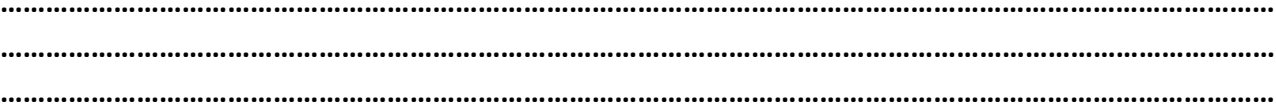

6^η
ΦΕΜΑΤΙΚΗ
ΕΝΟΤΗΤΑ

22^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Μάρκου Αύρηλιού, τὰ εἰς ἑαυτὸν, 4,3

Ἀναχωρήσεις αὐτοῖς ζητοῦσιν ἀγροικίας καὶ αἰγιαλοὺς καὶ ὄρη, εἴωθας δὲ καὶ σὺ τὰ τοιαῦτα μάλιστα ποθεῖν. Ὅλον δὲ τοῦτο ἰδιωτικώτατόν ἐστιν, ἐξόν, ἥς ἂν ὥρας ἐθελήσης, εἰς ἑαυτὸν ἀναχωρεῖν. Οὐδαμοῦ γὰρ οὔτε ἡσυχιώτερον οὔτε ἀπραγμονέστερον ἄνθρωπος ἀναχωρεῖ ἢ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, μάλισθ' ὅστις ἔχει ἔνδον τοιαῦτα, εἰς ἃ ἐγκύψας ἐν πάσῃ εὐμαρείᾳ εὐθύς γίνεται· τὴν δὲ εὐμαρείαν οὐδὲν ἄλλο λέγω ἢ εὐκοσμίαν. Συνεχῶς οὖν δίδου σεαυτῷ ταύτην τὴν ἀναχώρησιν καὶ ἀνανέου σεαυτὸν· βραχέα δὲ ἔστω καὶ στοιχειώδη ἃ εὐθύς ἀπαντήσαντα ἀρκέσει εἰς τὸ πᾶσαν λύπην ἀποκλύσαι καὶ ἀποπέμψαι σε μὴ δυσχεραίνοντα ἐκείνοις ἐφ' ἃ ἐπανερχῆ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να δηλώσετε την ορθότητα των παρακάτω φράσεων και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με αναφορές από το κείμενο :

- **Ο κόσμος αναζητεί την ηρεμία σε θέρετρα.** Σ / Λ
- **Είναι ανόητο να επιζητείς την ηρεμία στην ενδοσκόπηση.** Σ / Λ
- **Η γαλήνη είναι αρμονία.** Σ / Λ
- **Η αυτεπίγνωση μπορεί να σέ απαλύνει ψυχικά.** Σ / Λ
- **Η καταφυγή στην εξοχή σέ ανανεώνει για να αντιμετωπίσεις τις καθημερινές δυσκολίες.** Σ / Λ

(Μονάδες 10)

B1. «Οὐδαμοῦ γὰρ οὔτε ἡσυχιώτερον οὔτε ἀπραγμονέστερον ἄνθρωπος ἀναχωρεῖ ἢ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν». Ποιὰ ἡ ακριβὴς προτροπὴ τοῦ Αὐρηλίου πρὸς τοὺς ἀνθρώπους σε αὐτὴν τὴν φράση καὶ ποιὰ ἡ ομοιότητα με τὸ παρακάτω ἀπόσπασμα;

Ο Θρασύβουλος (αρχηγός των δημοκρατικών) μιλά στους ολιγαρχικούς
«Τότε ο Θρασύβουλος είπε· σάς συμβουλεύω, κύριοι ολιγαρχικοί, να έχετε επίγνωση· θα μπορέσετε όμως να καταλάβετε καλύτερα τον εαυτό σας, αν αναλογιστείτε χάριν ποιού δεδομένου εσείς πρέπει να έχετε τόσο μεγάλη ιδέα για τον εαυτό σας, ώστε να επιχειρείτε να μάς διοικείτε.»

Ξενοφώντας, Έλληνικά Β, 4, 40.

(Μονάδες 15)

B2. Ποιά η γενικότερη στάση του Μάρκου Αυρηλίου και εν γένει των Στωικών απέναντι στην ζωή, όπως διαγράφεται στο αρχαίο κείμενο και στο παρακάτω απόσπασμα;

«Να θυμάσαι ότι πρέπει να συμπεριφέρεσαι σαν σε συμπόσιο. Κάτι που προσφέρεται έχει φτάσει και μπροστά σου· άπλωσε το χέρι και πάρε το διακριτικά. Πέρασε κάτι άλλο χωρίς να σου προσφερθεί· μη τό πάρεις. Δεν έφτασε ακόμη η ώρα· μην αφήσεις την επιθυμία σου να αυξηθεί περισσότερο, αλλά περίμενε μέχρι να φτάσει σε σένα. Το ίδιο να συμπεριφέρεσαι προς τα παιδιά σου, προς την σύζυγό σου, προς τα αξιώματα, προς τον πλούτο· και κάποια μέρα θα αξιωθείς να παρευρεθείς στο ίδιο συμπόσιο με τους θεούς.»

Επικτήτου, Έγχειρίδιον, 15.

(Μονάδες 10)

B3. Να δηλώσετε την ορθότητα ή όχι των παρακάτω φράσεων :

- Η πνευματική ελίτ των στοχαστών εκείνη την εποχή συγκεντρώνεται στην Ρώμη. Σ / Λ
- Η φιλοσοφία με τον Επίκουρο και τους Στωικούς παραμένει θεωρητική. Σ / Λ
- Ο άνθρωπος στρέφεται προς τις οικογενειακές αξίες. Σ / Λ
- Οι δάσκαλοι διάβαζαν μαζί με τους μαθητές τους φιλοσόφους της δικής τους σχολής. Σ / Λ
- Η φιλοσοφία εκείνη την εποχή απορρίπτει τα θεϊκά στοιχεία. Σ / Λ

(Μονάδες 10)

B4α. Να βρείτε τις ετυμολογικά συγγενείς λέξεις στο κείμενο με τα παρακάτω λήμματα : **αλμύρα, στενόχωρος, κλυδωνισμός αντίχειρας.**

(Μονάδες 4)

B4β. Να δώσετε την σημασία των παρακάτω λέξεων από το αρχαίο κείμενο και να τις χρησιμοποιήσετε σε νεοελληνικές προτάσεις με διάφορη σημασία (σε όποια πτώση-αριθμό-γένος ή φωνή-έκλιση-πρόσωπο θέλετε) : **ιδιωτικώτατόν, εὐμάρειαν, ἀπαντήσαντα.**

(Μονάδες 6)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βάρναλη Κ., *Ξενοφώντος Απομνημονεύματα, εισαγωγή – μτφρ. – σχόλια*, εκδ. Ζαχαρόπουλος, 1939.

Γεωργούλη Κ.Δ., *Πλάτωνος Πολιτεία*, έκδ. Ί. Σιδέρης, Αθήναι ⁴2009.
— *Ιστορία της Ελληνικής φιλοσοφίας*, εκδ. Παπαδήμα, ²1994.

Γιανναρά Χρ., *Η έλευθερία του Ήθους*, έκδ. Γρηγόρης, Αθήναι ²1979.
— *Χάιντεγκερ και Άρεσπαγίτης*, έκδ. Δόμος, Αθήναι 1967.

Γουδή Δημητρ., *Πλάτωνος Πρωταγόρας και Φαίδων, κείμενον, εισαγωγή, σχόλια γλωσσικά - πραγματικολογικά - αισθητικά - φιλοσοφικά, και αναλύσεις τών διαλόγων*, νέα πλήρης έκδοση έκδ. Παπαδήμα, Αθήναι, 1980.

Ζαφειρίου Νικ., *Ίσοκράτους λόγοι*, Ο.Ε.Σ.Δ., έν Αθήναις, 1957.

Θεοδωράτου, Χρ., *Ίσοκράτους Λόγοι*, επιμέλεια Ανδριάνα Χαχλά, εκδ. Γεωργιάδη, Αθήνα, 2006.

Κατσιμάνη Κυρ., *Πλάτων και Άριστοτέλης: φιλοσοφική ερμηνεία επιλεγμένων κειμένων*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2003.

Καρατσώλη Γ., *Έκθεση Ιδεών*, εκδ. Θεάγης, Αθήνα 1996.

Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, *Αξιολόγηση τών μαθητών στην Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (Γραμματεία Γ' Λυκείου - Μάθημα Κατεύθυνσης)*, Φιλοσοφικός Λόγος, τ. Α' & Β', ΥΠΕΠΘ, Αθήνα 1999 & 2000.

Κουρφάλη Χριστ., *Η άσκηση ως τέχνη του βίου στη στωική φιλοσοφία, διδακτορική διατριβή*, Θεσσαλονίκη, 2010.

Κωσταρά Γρηγ., *φιλοσοφική προπαδεία, εισαγωγική θεώρηση – μεθοδολογική προσέγγιση – ιστορική έπισκόπηση*, Αθήνα, ⁸2003.

Μαλεβίτση Χρ., *Τὸ ἀνθισμένο δέντρο*, ἐκδ. Δωδώνη, Ἀθήναι 1978
– *Ἐφημερία*, ἐκδ. Δωδώνη, Ἀθήναι 1978.

Μιστριώτη Γ., *Πλάτωνος Πρωταγόρας*, ἐκδ. Π. Δ. Σακελλαρίου, ἐν Ἀθήναις 1892.

Μπαμπινιώτη Γ., *Λεξικὸ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας*, επιμ. Γ. Τράπαλη - Θ. Μωυσιάδης, Κέντρο Λεξικολογίας, Αθήνα 2002.

Νάτση Δ., *Φάκελος Υλικού* : κείμενα αναφοράς-παράλληλα-απαντήσεις στις ερωτήσεις-κριτήρια αξιολόγησης, **τόμος Α΄**, εκδόσεις Γρηγόρη, 2020.

Νάτση Δ., *Φάκελος Υλικού* : κείμενα αυτενέργειας, πλήρης ανάλυσή τους και μετάφραση, απαντήσεις στις ερωτήσεις, **τόμος Β΄**, εκδόσεις Γρηγόρη, 2020.

Νάτση Δ., *Χειμασμός : δοκίμια για τὸν ρόλο τῆς ἑλληνικῆς παράδοσης στὴν ἀνατροπὴ τοῦ σύγχρονου χειμασμοῦ*, ἐκδ. Ἑλληνοεκδοτικὴ, Αθήνα, 2017.

Μανουσόπουλου, Γ.Π., *Πλάτωνος ἀπολογία Σωκράτους*, επιστημονικὴ ἐπιμέλεια Γεωργία Ξανθάκη-Καραμάνου, ἐκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2009.

Ρώσση Ι.Θ., *σχολικὴ μετάφρασις Ἀπομνημονευμάτων Ξενοφώντος*, ἐκδ. Ἰωάννου Θ. Ρώσση, ἐν Ἀθήναις, ²1928.

Σταματάκου Ἰ., *Λεξικὸ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσας*, ἐκδ. Βιβλιοπρομηθευτικὴ, Ἀθήναι 1999.

Τριαντάρη Σ. - Τεμπέλη Ἥλ. - Τερέζη Χρ., *Ἡ Ὀρθοδοξία ὡς Κληρονομία, Θεολογία καὶ Φιλοσοφία τῶν Πατέρων*, Ἐκδόσεις Ἑλληνικοῦ Ἀνοικτοῦ Πανεπιστημίου, Πάτρα 2002.

Τσακνάκη Αθ., *Ἐπικτῆτου Ἐγχειρίδιον, σύνοψη τῆς στωικῆς φιλοσοφίας καὶ ἠθικῆς*, ἐκδ. Θεσσαλονίκη, 2005.

Beckby H., *Anthologia Graeca II*, Heimeran, Μόναχο ²1965.

Burnet J., *Platonis opera. I-V*, Clarendon Press, Oxford 1900-1907 (ανατύπ. 1967-1968).

Bywater I., *Aristotelis ethica Nicomachea*, Οξφόρδη 1894 (ανατύπ., 1962).

During Ingemar, *Ο Αριστοτέλης, παρουσίαση και ερμηνεία της σκέψης του*, Α' & Β' τόμος, μετάφραση Δ. Λυπουρλή, εκδόσεις ΜΙΕΤ, Αθήνα, 1991.

Kun N.A., *Μύθοι και Θρύλοι της Αρχαίας Ελλάδος*, εκδ. Βιβλιοθήκη για όλους, Αθήνα 1989.

Lesky A., *Ιστορία της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας*, μτφρ. Αγ. Τσοπανάκη, εκδ. Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη⁵1981.

Liddell H. & Scott R., *Μέγα Λεξικόν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης*, μτφρ. Ξ. Μόσχου, έκδ. Ι. Σιδέρης, Ἀθῆναι 2001 (ἀνατύπ.).

Ross W.D., *Aristotle's metaphysics. I-II*, Οξφόρδη 1924, (ανατύπωση 1953).

— *Aristotelis politica*, Οξφόρδη 1957, (ανατύπωση 1964).

